

202 SAYILI GENELGE

**24 HAZİRAN 2018 PAZAR GÜNÜ BİRLİKTE YAPILACAK OLAN
CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ VE 27. DÖNEM MİLLETVEKİLİ GENEL
SEÇİMİ İLE İLK OYLAMADA GEÇERLİ OYLARIN SALT ÇOĞUNLUĞU
SAĞLANAMADIĞI TAKDİRDE İKİNCİ OYLAMASI 8 TEMMUZ 2018
PAZAR GÜNÜ YAPILACAK OLAN CUMHURBAŞKANI SEÇİMİNDE
YURT DIŞI İLÇE SEÇİM KURULUNUN,
YURT DIŞI SANDIK KURULLARININ,
YURT DIŞI TEMSİLCİLİKLERDE OYLARI SAKLAMAK VE
YURT DIŞI İLÇE SEÇİM KURULUNA ULAŞTIRMAKLA GÖREVLİ
SANDIK KURULLARI İLE YURT DIŞI OYLARIN SAYIM VE DÖKÜMÜ İLE
GÖREVLİ SANDIK KURULLARININ
GÖREV VE YETKİLERİ İLE YURT DIŞINDA
OY VERME İŞLEMLERİ**

Amaç ve kapsam

MADDE 1- Bu Genelge; 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 94/C maddesine göre yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin temsilciliklerimizde ve ihtiyaç duyulması halinde diğer yerlerde kurulacak seçim sandıklarında oy verme işlemleriyle, Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu ve yurt dışı sandık kurulları, temsilciliklerde oyları saklamak ve Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli sandık kurulları ile yurt dışı oyların sayım ve dökümü ile görevli sandık kurullarının görev ve yetkilerini belirlemek amacı ile hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 2- Bu Genelge'de geçen;

- a) **İlçe Seçim Kurulu:** Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunu,
 - b) **Seçmen Kütüğü:** Yurt dışı seçmen kütüğünü,
 - c) **Temsilcilik:** Seçim yapılacak yabancı ülkelerdeki yurt dışı temsilciliğimizi (büyükelçilik, başkonsolosluk),
 - d) **Komisyon:** Yurt dışı temsilciliklerde oyları saklamak ve İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli sandık kurulunu,
 - e) **Sandık Kurulu:** Yurt dışı sandık kurulunu,
 - f) **Sayım Sandık Kurulu:** Yurt dışı temsilciliklerden gelen oyların sayım ve dökümünü yapmak üzere İlçe Seçim Kurulunca görevlendirilen sandık kurulunu,
 - g) **SEÇSİS:** Seçim Bilişim Sistemini,
 - h) **Seçimler :** 24 Haziran 2018 Pazar günü birlikte yapılacak olan Cumhurbaşkanı Seçimi ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçimi ile ilk oylamada geçerli oyların salt çoğunluğu sağlanamadığı takdirde ikinci oylaması 8 Temmuz 2018 Pazar günü yapılacak olan Cumhurbaşkanı Seçimini,
- ifade eder.

Oylamanın başlayacağı gün ve oy verme süresi

MADDE 3- Temsilciliklerde oy kullanma gün sayısı ve başlangıç günü o ülkedeki seçmen sayısı gözetilerek her bir temsilcilik için Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir. Oy kullanma saatleri yerel saat ile **09.00-21.00** arasındadır.

Oylamaya katılacak olanlar

MADDE 4- Temsilciliklerimizde ve diğer yerlerde kurulacak seçim sandıklarında sadece seçmen kütüğüne kayıtlı olan Türk vatandaşları oy kullanabilirler.

Kullanılacak oy pusulaları, zarflar ve mühür

MADDE 5- Cumhurbaşkanı ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde, önyüzünün sol üst köşesinde "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranlı sarı renkteki zarf, seçime katılan siyasi parti ve ittifakların yer aldığı beyaz renkli birleşik oy pusulası, seçime katılan cumhurbaşkanı adaylarının isim ve resimlerinin yer aldığı beyaz renkli birleşik oy pusulası ile "TERCİH" veya "EVET" mührü kullanılır.

Cumhurbaşkanı seçiminin ikinci tura kalması ve referandum şeklinde yapılması halinde önyüzünün sol üst köşesinde "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranlı sarı renkteki zarf, beyaz zemin üzerine "EVET", kahverengi zemin üzerine "HAYIR" ibarelerinin bulunduğu birleşik oy pusulası ile "TERCİH" mührü kullanılır.

Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun görev ve yetkileri (298/20-A)

MADDE 6-

a) Seçmen kütüğüne kayıtlı vatandaşların oy kullanmalarıyla ilgili seçim iş ve işlemlerinin düzenle yürütülmesini sağlamak ve gereken bütün tedbirleri almak,

b) Temsilciliklerde ve diğer yerlerde Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen sayı ve esaslara uygun olarak görev yapacak sandık kurullarını oluşturmak,

c) Oy pusulaları ile arkası İlçe Seçim Kurulu mührüyle mühürlenmiş oy zarflarını ve diğer seçim araç ve gereçlerini Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen sürede oy verme işleminin başlayacağı günden en geç üç gün önce Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla ilgili temsilciliklerde hazır bulunacak şekilde göndermek veya gerekli görülmesi halinde oy sandığı, oy verme kabinleri gibi araçların mahallinden teminini Dışişleri Bakanlığından istemek,

d) Sandık kurullarının oluşumuna karşı yapılan itirazları inceleyip karara bağlamak,

e) Sandık kurullarınca şikâyet üzerine verilen kararlara karşı veya doğrudan gelen itirazları, itirazın yapıldığı tarihten sonraki ikinci gün saat 17.00'ye kadar karara bağlamak ve verilen kararı itirazı yapan hazırsa kendisine bildirmek, değilse tebliğ etmek (298/128),

f) Sandık kurulu başkanlıklarınca seçim iş ve işlemleri hakkında sorulacak hususları derhal cevaplandırmak,

g) Sandık kurulu başkanları ile en az birer üyenin (**Devlet memuru olan**) eğitimi için kurs düzenlemek dâhil gerekli önlemleri almak (Bu görev İlçe Seçim Kurulu başkanına aittir.) (298/18-3),

h) Seçmen kütüğüne askı süresinde yapılacak itirazları sonuçlandırmak ve bu kararlara uygun kayıt ve düzeltme işlemlerini yapmak,

i) Yerleşim yeri yurt dışında olup da, askı süresi içinde herhangi bir nedenle yurt içinde bulunan seçmenlerin seçmen kütüğüne kayıtlarının yapılması için ibraz ettikleri belgelerle birlikte adres beyan formunu onaylayarak seçmen kütüğüne işlemek,

j) Seçmen kütüğüne yazılması için ilân süresi içinde yapılan başvuruların kütüğe kaydedilmesine karar verildiği halde, kesinleşen seçmen kütüğünde ismi yer almayan seçmenlerin, seçmen kütüğünün kesinleşmesine bakılmaksızın kütüğe ilave edilmelerine karar vermek ve Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne göndermek,

k) Askerlikten terhis olanlardan seçmen kütüğünde kaydı bulunmayanlar ile kesinleşmiş mahkeme kararıyla kısıtlı olup da, kısıtlılık hali sona eren Türk vatandaşlarının başvurularını kabul etmek ve seçmen kütüğüne kaydını sağlamak,

l) Seçmen kütüğüne kayıtlı olmakla beraber, izinli olsalar bile silahlı bulunan erler, onbaşılar, kıta çavuşları ve askeri öğrenciler ile kesinleşmiş mahkeme kararıyla kısıtlanan seçmenlerin seçmen kütüğündeki kayıtlarının dondurulmasına karar vermek,

m) Cumhurbaşkanlığı seçiminde her sandık için farklı sandık numarası ve karekod kaydı bulunduğundan SEÇSİS'ten Örnek: 507 sayılı "Yurt Dışı Sandık Sonuç Tutanağı", Örnek: 506 sayılı "Cumhurbaşkanlığı Yurtdışı Oy Sayım Döküm Cetveli", Cumhurbaşkanlığı seçiminde oylamanın referandum şeklinde yapılması halinde Örnek: 506/A "Cumhurbaşkanlığı Yurt Dışı Sayım Döküm Cetveli", Örnek : 507/A "Yurt Dışı Sandık Sonuç Tutanağı" sadece A4 (210x297 mm) formatında beyaz kâğıda dökümünü almak (fotokopi ile çoğaltılmış tutanaklar kullanılamaz.),

Milletvekili seçiminde her sandık için farklı sandık numarası ve karekod kaydı bulunduğundan SEÇSİS'ten Örnek: 513 sayılı "Yurt Dışı Sandık Sonuç Tutanağı" ile Örnek: 512 sayılı "Yurt Dışı Sayım Döküm Cetveli"nin sadece A4 (210x297 mm) formatında beyaz kâğıda dökümünü almak (fotokopi ile çoğaltılmış tutanaklar kullanılamaz.),

n) Oy verme sürecinde yapılacak şikâyet ve itirazlar ile geçici İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu tutanağındaki maddi hataları derhal inceleyip sonuçlandırmak,

o) Yurt dışından ağız mühürlü olarak gelen oy torbalarını 24 Haziran 2018 Pazar günü saat 17.00'den, cumhurbaşkanı seçiminin ikinci tura kalması halinde 8 Temmuz 2018 Pazar günü saat 17.00'den itibaren; yeteri kadar sayım sandık kurulu kurmak suretiyle denetimi altında açtırarak sayım ve dökümünü yaptırmak, tutanak düzenlemek ve birleştirme işlemlerini yapmak, ayrıca geçici gümrük kapısı seçim kurullarından gelen sonuçların birleştirmesini de yapmak suretiyle bu iki birleştirme tutanağını Ankara İl Seçim Kuruluna iletmek.

Geçici yurt dışı ilçe seçim kurulları

MADDE 7- Yüksek Seçim Kurulunca, ihtiyaç duyulması halinde görev ve yetkileri de belirtilmek suretiyle yeteri kadar geçici İlçe Seçim Kurulu kurulabilir (298/18-3).

Bina sorumlularının görevleri

MADDE 8- Temsilciliklerde görevli misyon şefinin teklif edeceği ve İlçe Seçim Kurulunun görevlendireceği bina sorumluları;

a) Binaya veya oy verme yerine getirilen oy sandıkları ile oy verme kabinlerinin yerleştirilmesinde sandık kuruluna yardım etmek,

b) Seçimde kullanılacak masa, sıra, sandalye gibi araç ve gereçlerin temini ve seçim malzemelerinde eksiklik bulunması durumunda tamamlanması için komisyon başkanını bilgilendirmek,

c) Oy verme günü, oy vermenin başlama saatinde görev yerine gelmeyen sandık kurulu başkanını İlçe Seçim Kurulu başkanına iletmek üzere ilgili misyon şefine bildirmek,

d) Oy verme süresince binadan veya oy verme yerinden ayrılmamak ve oy vermenin düzen içinde geçmesi için sandık kurulu başkanlarının isteklerini yerine getirmek,

e) Oy verme günü binanın veya oy verme yerinin ısınma, su, elektrik gibi hizmetlerinin işler durumda bulundurulması için gerekli önlemleri almak,

f) Zarf sayım işlemlerini izleyerek biter bitmez ulaşım için misyon şefine haber vermek,

g) Sandık kurulları görevlerini tamamlayıp binayı veya oy verme yerini terk ettikten sonra, oy sandıklarının içinde oy pusulası ya da zarf olup olmadığının kontrolünü yaparak, **sandık çevresinde unutulabilecek oy zarfı, oy pusulası gibi seçim malzemelerini paketleyip Komisyona** teslim etmek,

h) Her oy verme günü bitiminde seçim malzemelerini (oy sandığı, oy verme kabini vb.) bir sonraki gün kullanılmak üzere muhafaza etmek,

i) Sandık çevresinde, 298 sayılı Kanun'da gösterilen yasaklara aykırı davranışlar olması veya suç işlenmesi halinde görevli kolluk güçlerini veya özel güvenlik görevlilerini çağırarak (298/82)

görevlerini yürütür.

Sandık kurullarının oluşumu

MADDE 9-Temsilciliklerde ve ihtiyaç duyulması halinde diğer yerlerde kurulacak sandıklardaki oy verme işlemlerinde görev yapacak sandık kurullarının sayısı hakkında Yüksek Seçim Kurulunun kararı uygulanır.

Sandık kurulu başkan ve üyelerinin seçimi İlçe Seçim Kurulunca yapılır. Sandık kurulu bir başkan, bir kamu görevlisi üye ve son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdikleri birer isimden oluşur ve aynı usulle yedek üye seçilir. Siyasi partiler üye bildirmez ise eksiklik kamu görevlileri veya seçmenler arasından seçilecek üye ile doldurulur. Sandık kurulu başkan ve üye seçimleri, yurt dışında öncelikle sandığın kurulacağı yerde görevli kamu görevlisi ve seçmenler arasından yapılır. Siyasi partiler yurt dışında her oy verme günü için ayrı sandık kurulu üyesi bildirebilir (298/94/C).

Zorunlu hallerde meydana gelebilecek eksilmeler yukarıdaki usule göre tamamlanır.

Sandık kurullarının görev ve yetkileri

MADDE 10 -Sandık kurullarının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Sandık çevresinde [Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında (binanın bahçesi müştemilata dahildir.) seçimin düzenle geçmesi için gereken tedbirleri almak, oy verme işlerini yürütmek ve denetlemek,

b) Sandık bölgesinde sandığın konulacağı yeri belirlemek, sandığın konulacağı yeri gösteren işaretler koymak (298/71-2),

c) Sandıktan çıkan oy zarflarını açmadan saymak, oy kullanan seçmen sayısı ile birbirine uygunluğunu sağlayarak tutanağa geçirmek,

d) Örnek: 502 sayılı " Yurt Dışı Temsilciliklerde Sandık Kurullarınca Düzenlenecek Zarf Sayım Tutanağı" düzenlenip imzalanıncaya kadar ileri sürülecek şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak, kararları tutanak defterine geçirerek altını imzalamak, bu kararlardan itiraza uğrayanları İlçe seçim kuruluna göndermek üzere derhal Komisyona teslim etmek,

e) Sandık kurulu tutanak defterindeki tutanakları ve gerekli diğer tutanakları düzenlemek ve altını imzalamak,

f) Kullanılmayarak artan zarflar ile oy pusulalarını ve matbu evrakı, ayrı ayrı bağlayıp mühürledikten sonra komisyona teslim etmek, imzalı Örnek: 500 sayılı "Sandık Seçmen Listesi"ni, tutanak defterini, kurulca imza edilen zarf sayım tutanağı ile kapalı oy zarflarını torbaya koyarak ağzını bağlamak ve sandık kurulu mührü ile mühürleyerek muhafaza altına alınmak üzere sandık kurulu başkanı ve ad çekme ile seçilecek en az iki üye tarafından komisyona teslimini sağlamak,

g) Kanunlarla ve Yüksek Seçim Kurulu genelge ve kararları ile verilen diğer görevleri yapmak (298/71-6).

Sandık kurulu başkanının öncelikle yapacağı işler

MADDE 11- Sandık kurulu başkanı, oy verme saatinden önce, komisyon başkanı veya komisyonun görevlendirdiği bir üye tarafından Örnek: 501 sayılı " Yurt Dışı Sandık Kurullarına Teslim Edilen Malzemeyi Gösterir Tutanak " karşılığında kendisine teslim edilen;

- a) En az iki adet oy verme kabini ile bir adet oy sandığını,
- b) Görevli olduğu sandık için bir kese içine konulmuş numaralı bir sandık kurulu mührü (mühür numarası tutanakla belirtilir) ve en az iki adet "TERCİH" veya "EVET" yazılı mührü,
- c) Her birinin üzeri İlçe Seçim Kurulu mührü ile mühürlenmiş ve birleşik oy pusulalarının konulmasına mahsus yeteri kadar oy zarfı paketini (zarf sayısı tutanakta belirtilir),
- d) Birleşik oy pusulası paketini (oy pusulası sayısı tutanakta belirtilir),
- e) Kapalı oy verme yerine asılacak **Örnek: 19 sayılı "Açıklama Levhası"**nı,
- f) Kapalı oy verme yerine asılacak **Örnek: 20 sayılı "Uyarı Levhası"**nı,
- g) Cumhurbaşkanı adaylarını gösteren **Örnek: 402 sayılı Aday Listesini**,
- h) Oy kullananların yazılacağı **Örnek: 500 sayılı "Sandık Seçmen Listesi"**ni,
- i) Oy sandıklarının önüne ve üstüne yapıştırılacak etiket ile sandık numarasını gösterir etiketi,
- j) İstampa, istampa mürekkebi, mühür mumu ve sicim ile sayfaları İlçe Seçim Kurulu Başkanlığınca mühürlenmiş ve onaylanmış tutanak defteri, zarf sayım tutanağı, tutanak kâğıtları, tükenmez kalem, bağlama kartonu, boş torba ve kese zarfını,
- k) 3 (üç) adet "Cumhurbaşkanı ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun, Yurt Dışı Sandık Kurullarının, Yurt Dışı Temsilciliklerde Oyları Saklamak ve Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna Ulaştırmakla Görevli Sandık Kurulları ile Yurt Dışı Oyların Sayım ve Dökümü ile Görevli Sandık Kurullarının Görev ve Yetkileri ile Yurt Dışında Oy Verme İşlemleri" hakkında 202 sayılı Genelge'yi (Genelgelerden bir adedi başkana, bir adedi kursa katılan memur üyeye verilir; bir adedi de yedek olarak torbada bulundurulur.),
- l) Yedi (7) adet **Örnek: 502 sayılı "Yurt Dışı Temsilciliklerde Sandık Kurullarınca Düzenlenecek Zarf Sayım Tutanağı"** nı
oy verme yerinde bulundurur.

Oy verme gününde sandık kurulunun toplanma zamanı ve hemen yapacağı işler ve sandık kurulunun andiçmesi

MADDE 12-Sandık kurulu başkan ve üyeleri, oy verme günü oy verme saatinden en az bir saat önce sandık başında toplanarak ilk iş olarak sandık başında bulunanlar önünde birer birer aşağıdaki şekilde and içerler.

"Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirmesi için görevimi kanuna göre, dosdoğru yapacağıma, namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içerim." (298/70).

Başkan, tutanakla teslim almış olduğu torbayı kurula gösterdikten sonra açarak içerisinde bulunan sandık kurulu mührü ile "TERCİH" veya "EVET" mühürlerini masanın üzerine koyar. Bundan sonra seçim sandığının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit ederek sandığın kapağını kapatır ve kapağı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mührü ile mühürler.

Sandık kurulu, and içme, sandığı yerleştirme, kapalı oy verme yerlerini düzenleme işini bitirdikten sonra hazır bulunanlar önünde teslim aldığı ve üzeri numaralanıp paketlenmiş birleşik oy pusulası paketini açıp, oy pusulalarını sayar; bir gün önce kullanılmak üzere mühürlenmiş ancak kullanılmadan ertesi güne kalan birleşik oy pusulaları hariç

Yüksek Seçim Kurulunca numaralanıp mühürlenerek paketlenmiş birleşik oy pusulası paketini açıp, tümünü sayar; **birleşik oy pusulalarının her birinin arkasını sandık kurulu mührü ile mühürler ve birleşik oy pusulalarının sayısı ile her birinin arkasının sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.**

Sandık kurulu ilçe seçim kurulundan teslim alınan filigranlı kâğıttan üretilmiş ve ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan sarı renkte bastırılmış olan oy zarflarını sayar, her zarfın üzerine sandık kurulu mührünü basar ve zarfların sayısı ile her birinin ön yüzünün sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.

Sayılan ve mühürlenmiş birleşik oy pusulaları ve zarflar, kullanılacağı sandığın yanına masanın üzerine düzenli biçimde konulur.

Sandık kurulu birlikte yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı seçimi ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçimine ilişkin etiketlerden birini sandığın önüne, diğerini ise üstüne yapıştırır.

Sandık kurulu, yaptığı sayımların sonucunu ve yukarıda sayılan işlemleri bu Genelge gereğince tutanak defterine geçirip imzalar (298/77).

Başkan veya üyelere bir kısmının göreve gelmemesi (Çoğunluğun sağlanması)

MADDE 13- Sandık başında, oy verme başlamadan önce veya oy verme sırasında, sandık kurulu üyelerinden biri veya birkaçı görevini yapmazsa, ceza hükümleri saklı kalmak üzere, yerine yedek üyelere birisi getirilir. Şayet, bu dahi mümkün olmaz ve kurul üyeleri sayısı ikiden aşağı düşerse bu konu tutanağa geçirilir ve eksiklikler, o ilçe seçim kurulunca belirlenen bina, yapı ve benzeri yerlerde seçme yeterliliğine sahip, okur-yazar olanlar arasından başkanın seçeceği kişilerle tamamlanır (298/73).

Göreve gelmeyen veya bırakıp giden başkan yahut üyenin yerine görevlendirilen kişi, önceki başkan veya üye daha sonra gelse dahi görevini sürdürür.

Sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi veya bırakıp gitmesi halinde, yerine kurulun siyasi partili olmayan ve kurs gören üyesi, bu da yoksa üyelere en yaşlısı başkanlık eder. Yaş konusunda uyuşmazlık çıkarsa resmi kimlik belgesindeki bilgi esas alınır. Doğum tarihlerinin de aynı olması durumunda ad çekilir.

Yaş konusunda uyuşmazlık çıkarsa nüfus cüzdanındaki bilgi esas alınır. Doğum tarihlerinin de aynı olması durumunda ad çekilir.

Sandık kurulu başkanı ve iki üyenin hazır bulunması halinde eksik üyelere tamamlanması yoluna gidilmez.

Sandığın konulacağı yerin tespiti

MADDE 14 -Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen bina/oy verme yerinde sandığın konulacağı yer sandık kurulunca kararlaştırılır. Sandığın konulacağı yerlerin belirlenmesinde, seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi göz önünde bulundurulur.

Ayrıca İlçe Seçim Kurulu ve temsilcilerce sandıkların konulacağı yere elektrik ve internet hattının çekilmesi için gerekli önlemler alınır.

Sandığın konulduğu yer, oy verme süresince değiştirilemez.

Ayrıca **cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla oy verme yerine girilmesinin yasak olduğunu ve cezasının bulunduğunu**, bu tür cihazların oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere sandık kuruluna bırakılması gerektiğini belirten levhalar (Örnek: 20) sandık çevresinde herkesin görebileceği yerlere asılır (298/92).

Kapalı oy verme yeri ve nitelikleri

MADDE 15-Sandık kurulları, oy serbestliğini ve gizliliğini sağlayacak şekilde, en az iki kapalı oy verme kabini hazırlar.

Yüksek Seçim Kurulunca gönderilen oy vermeye özel kabinlerin kullanılması esastır.

Oy verme kabini gönderilmeyen temsilciliklerde ise, kapalı oy verme yeri, içerisi dışarıdan görülemeyecek ve oy veren kişinin birleşik oy pusulasını inceleyip tercihini kullandıktan sonra zarfın içine koyabileceği şekil ve nitelikte olmalıdır. Bu halde kapalı oy verme yerinde masa veya benzeri bir şey bulundurulur.

Yüksek Seçim Kurulunca hazırlanıp gönderilen ve oy verme serbestliğine ve gizliliğine dair hükümleri kapsayan (Örnek: 19) sayılı levha kapalı oy verme yerine asılır.

Sandık, oy verme kabini ve torba sayısı

MADDE 16- Seçim yapılacak yerlerde her bir sandık kurulu için bir oy sandığı, ikiden az olmamak üzere yeteri kadar oy verme kabini ve her oy verme günü için ayrı bir seçim torbası verilir. Oy sandığının dolması halinde kullanılacak olan ikinci oy sandığı komisyon tarafından temin edilir.

Sandık yerinin duyurulması

MADDE 17-Yurt dışında sandıkların konulacağı yerler Yüksek Seçim Kurulunun www.ysk.gov.tr internet adresinde ilân edilir ve temsilciliklerimizce de bölgelerinde bulunan seçmenlere uygun araçlarla duyurulur.

Sandık kurulu başkanı, sandıkların konulduğu yeri, işaretler veya alışılmış araçlarla seçmenlere duyurur (**Örneğin; "4 NO.LU SANDIĞA GİDER" yazısı ve ok işareti**).

Sandık çevresi

MADDE-18

Sandık çevresi, oy sandığının konulduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir. (298/81).

Sandık çevresinde bulunabilecekler

MADDE 19- Sandık çevresinde, sandık kurulu başkan ve üyeleri, adaylar, milletvekilleri, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler ve o sandıkta görevli müşahitler ile bina sorumluları ve çağrı veya ihbar üzerine gelen görevli kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlilerinden başka kimse bulunamaz. Şu kadar ki, adayların ve siyasi partilerin İlçe Seçim Kuruluna bildirdikleri itiraza yetkili kişiler ile temsilciler, İlçe Seçim Kurulunca önceden kendilerine verilen belge ile sandık çevresinde bulunabilirler.

Medya mensuplarının; sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görüntü almaları ve bilgi elde etmeleri serbesttir (298/82-2).

Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri ve özel güvenlik görevlileri dışında resmî üniforma ve silah taşıyanlar sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına giremezler.

Sandık kurulunca alınacak kararlarda uyulacak usul ve esaslar

MADDE 20- Sandık kurulunca kanun uyarınca alınması gereken tedbirler ve yapılması icap eden işlemler üzerinde anlaşma olmadığı takdirde, kurulu oluşturan üyelerin yarısından bir fazlasının görüşüne göre karar alınır veya işlem yapılır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı tarafın görüşü üstün tutulur. Sandık kurulu tarafından verilen kararlar veya yapılan işlemler matbu tutanak defterine geçirilerek altları başkan ve üyeler tarafından imzalanır. Kanuna göre başkan tarafından yapılması gereken işler ve özel olarak sandık başında yapılacak işler (açıklamalar ve uyarmalar) üyeler tarafından da yapılabilir.

Sandık çevresinde düzenin sağlanması ve yasaklar

MADDE 21- Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına aittir. Sandık çevresinde alınacak tedbirler, o sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kimselerin seçim iş ve işlemlerini takip etmelerini engelleyecek mahiyette olamaz (298/82-1).

Seçmenin oyunu tam bir serbestlikle ve gizli şekilde kullanmasına veya sandık kurulunun görevini yapmasına engel olmaya kalkışanlar ile oy verme, zarfların sayımı ve dökümü veya tutanaklara geçirilmesi gibi tüm sandık başı iş ve işlemlerinin düzenini bozmaya kalkışanları başkan uyarır. Bu uyarının gereğini yerine getirmeyen kimse, özel güvenlik görevlisi çağrılarak sandık çevresinden uzaklaştırılır (298/82-3).

Sandık kurulu başkanının bu maddede belirtilen görevini yapmaması halinde, sandık kurulu karar alarak ilgili hakkında yukarıda belirtilen yetkiyi kullanır ve durumu derhal İlçe Seçim Kurulu Başkanına bildirir (298/82-4).

Sandık çevresinde cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından, yapılan çağrı ya da seçmenlerin ihbarı üzerine gelen özel güvenlik görevlilerince derhal sandık çevresinden uzaklaştırılır ve gerekli yasal işlem yapılır. Seçmenlerce ihbar o yerdeki özel güvenlik görevlilerine şahsen yapılır.

Bu madde uyarınca çağrılacak özel güvenlik görevlileri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorunda olup, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılır.

Bu madde uyarınca çağrılacak özel güvenlik görevlileri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorundadır. Bu madde uyarınca sandık çevresine gelen özel güvenlik görevlileri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorunda olup, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılır. (298/82-7)

Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli özel güvenlik görevlileri hariç, resmî üniforma ve silah taşıyan kişiler, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müstemilatına giremezler.

Sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müstemilatında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ya da propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz. Bu fıkra hükümlerine uymayan kişiler özel güvenlik görevlileri tarafından uzaklaştırılır.

Sandık kurulunun görev yaptığı yerde cep telefonu vb. iletişim araçlarıyla görüşme yapmak yasaktır. Ancak sandık kurulu başkan ve üyelerinin, görevleri gereği yapacağı görüşmeler bu hükmün dışındadır. Bu hükme aykırı davranan kimseler kurul başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen görüşmesini sürdüren kimse, derhal oradan çıkarılır (298/82-8).

Sandık çevresinde bir suç işlenmesi halinde, sandık kurulu, durumu tutanağa geçirir ve ilgili hakkında işlem yapılmak üzere kolluk güçlerini veya özel güvenlik görevlilerini çağırır (298/82-9).

İlçe seçim kurulu başkanı, sandık çevresinde, sandık başı iş ve işlemlerinin düzen içinde yürütülmesini ve sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müstemilatında güvenliği ve bu Kanunda öngörülen yasaklara uyulmasını sağlayacak tedbirleri alır; seçmenin ve bu yerlerde bulunma hakkına sahip diğer kişilerin buralara serbestçe girmesini engelleyen veya güçleştiren her türlü hareketi önler. Bu kapsamda, ilçe seçim kurulu başkanınca verilen talimatlara komisyonlar ve bina sorumluları ile sandık kurulları uymak zorundadır. 298/82-son).

Oy vermeden önceki işler

MADDE 22- Sandık kurulu başkanı, kurul üyeleri arasında iş bölümü yaparak oy verme işlemini izlemek üzere iki üyeyi görevlendirir. Bu üyeler, oy vermek üzere gelen seçmenin kimliğini ve seçmen kütüğünde kayıtlı olup olmadığının kontrol edilmesini, oy pusulasının seçmene verilmesini, seçmenin oy verme işlemini takip ederek karışıklığa meydan verilmemesini, seçmenin oyunu sandığa atmasını ve kendilerinin önünde bulunan oy pusulaları ve oy zarflarının kaybolmamasını sağlarlar.

Diğer bir üyeyi, oyunu veren seçmenin seçmen listesine bilgilerinin yazılmasını ve isminin karşısına imza atmasını sağlamakla görevlendirir.

Ayrıca bir üyeyi de, oy vermek üzere gelen seçmene İlçe Seçim Kurulu mührünü ve sandık kurulu mührünü taşıyan oy zarfı, arkası sandık kurulu mührü ile mühürlenmiş Cumhurbaşkanı ve Milletvekili seçimine ilişkin oy pusulaları ve "TERCİH" veya "EVET" mührünü vermek ve seçmeni kabine yönlendirmekle görevlendirir.

Oy verme yeterliliğinin tespiti

MADDE 23- Seçmen kütüğüne kayıtlı her Türk vatandaşı oy verme hakkına sahiptir. **Seçmen, yurtdışında sandık kurulan temsilciliklerin herhangi birinde oy kullanabilir.**

Kasıtlı suçtan dolayı hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşmiş olmakla birlikte, henüz ceza infaz kurumuna alınmayan, koşullu salıverilen ya da denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanmak suretiyle salıverilen ancak hak ederek salıverilme süresi dolmayan hükümlüler ile uzun süreli cezasının ertelenmesi nedeniyle ceza infaz kurumunda bulunmayan hükümlüler seçmen kütüğünde kayıtlı olmaları şartıyla oy kullanabilirler.

Oy verme gününe kadar, haklarında seçme yeterliliğini kaybettiğine dair yetkili mercilerden resmî belge gelmiş bulunan seçmenlere oy kullandırılmaz.

Oy verme süresi

MADDE 24- Oy verme süresi; oy verme günü yerel saat ile 09.00'dan 21.00'a kadar geçecek zaman dilimidir.

Seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin oy verme süresi içinde oy kullanmaları esastır.

Oy vermenin bitiş saati geldiği halde sandık başında oylarını vermek üzere bekleyen seçmenler varsa, sandık kurulu başkanı bunları saydıktan ve kimliklerini aldıktan sonra sıra ile oylarını kullanmalarına izin verir. Oy vermenin bitiş saatinden sonra gelen seçmen oy kullanamaz. Saat 21.00 itibarıyla sandık başında oylarını vermek için bekleyen seçmenlerin saat 23.55'den önce oy kullanmaları sağlanır (298/89, 96).

Oy verme düzeni

MADDE 25-Sandık başında seçmene, vereceği oy hakkında hiç kimse müdahale, telkin veya tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalamaz (298/88).

Oyunu kullandıktan sonra sandık başından ayrılmayan seçmene başkan, uzaklaşmasını hatırlatır.

Seçmen yine orada kalırsa başkan, onu özel güvenlik görevlisi aracılığı ile uzaklaştırır.

Sandık kurulu önüne alınmada sıra

MADDE 26-Oy verme günü sandık başına gelen seçmenler, sandık kurulu önüne kurul başkanı tarafından sıra ile birer birer alınırlar.

Gebeler, hastalar ve engelliler, bekletilmeden oylarını verirler. Yaşlıların da bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilebilir.

Bu seçmenlere yardım eden seçmenin de öncelikle oy kullanmasına izin verilebilir (298/90).

Oy verme işlemi

MADDE 27- Seçmen oy vermek için geldiğinde sandık kurulu başkanı;

a) Seçmenin, Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı, geçici kimlik belgesi, nüfus cüzdanı, resmî dairelerce verilen soğuk damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi, hâkim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı, avukat, noter ve askerî kimlik kartı gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmî nitelikteki belgelerden biri ile kimliğini tespit eder. Bu belgelerde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yer almıyorsa temsilcilikçe verilmiş seçmeni tanıttak nitelikte Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan nüfus kayıt örneğinin ibrazı gereklidir. Bu şekilde kimliğini ispata yarayan belge ibraz edemeyen seçmene oy kullandırmaz.

b) Komisyon başkanınca temin edilen bilgisayar ile **SEÇSİS'te SEC_005_B "Yurt Dışı Seçmen Sorgulama ve Oy Kullandı Bilgi Girişi"** ekranı üzerinden kişinin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası girilerek seçmen kütüğüne kayıtlı olup olmadığını, kayıtlı ise oy kullanıp kullanmadığını sorgular.

c) Seçmen kütüğünde kaydı bulunmayan veya "Oy Kullandı" bilgisi işaretli bulunan vatandaşlara oy kullandırmaz.

d) Seçmen, seçmen kütüğüne kayıtlı ve "Oy Kullandı" bilgisi işaretli değilse Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, adı, soyadı, baba adı, doğum tarihine ilişkin bilgileri **Örnek: 500 sayılı "Sandık Seçmen Listesi"**ne yazdırır.

Ayrıca;

Kanuna uygun biçimde hazırlanmış İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührünü taşıyan oy zarfını,

a) Başkan, kanuna uygun biçimde hazırlanmış ve mühürlenmiş oy zarfı ile birleşik oy pusulasını, hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmadığını ve arkasının sandık kurulu mührü ile mühürlü olduğunu, kurul üyelerine, müşahitlere ve seçmene gösterdikten sonra "TERCİH" veya "EVET" mührünü seçmene vererek kapalı oy verme yerini gösterir.

Başkan tarafından seçmene kapalı oy verme yerine girmeden önce:

- b) Birleşik oy pusulalarında tercih ettiği cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti veya ittifak için ayrılan bölümden dışarı taşırmamak suretiyle "TERCİH" veya "EVET" mührünü basması, "TERCİH" veya "EVET" mührü dışında herhangi bir yerine imza atmaması veya işaret koymaması, aksi halde oyunun geçersiz sayılacağı, birleşik oy pusulalarını düzgün bir şekilde katlayıp zarfa koyması ve yapıştırması gerektiği,
- c) Seçmenin; cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu, bu tür cihazlar varsa oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere bırakılması gerektiği (298/92),
- d) Birleşik oy pusulalarından başka, zarfa hiçbir şey koymaması, aksi halde kullandığı oyun geçersiz olacağı,
- e) Zarf içine birleşik oy pusulasından başka hiçbir şey koymamasını,
- f) Birleşik oy pusulasının herhangi bir yerine başkaca bir işaret koyması halinde oyunun geçersiz olacağını

hatırlatır ve kapalı oy verme yerine girmesini söyler. Cumhurbaşkanı ve milletvekili oy pusulalarını aynı zarfa koyarak ve zarfı kapatarak oy sandığına atmak suretiyle oyunu kullanan seçmene, çizelgede isminin bulunduğu yer imza cetveli kullanılarak imzalatıldıktan, "TERCİH" mührü teslim alınıp seçmenin kimliği kendisine iade edildikten sonra oy verme işleminin tamamlanmasını sağlar (298/94/C).

Seçmen, imza atmasını bilmiyor veya herhangi bir engeli nedeniyle imza atacak durumda bulunmuyorsa, sol elinin başparmağını basar. Sol elinin başparmağı olmayanların hangi parmağını bastığı listenin imza bölümüne ayrıca yazılır. Hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adının karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır (298/93).

Seçmene;

a) Birleşik oy pusulası verildikten sonra hata veya başka bir neden ileri sürülerek yeni bir birleşik oy pusulası verilemeyeceği,

b) Cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu,

c) Bu tür cihazlar varsa oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere bırakması gerektiği de

hatırlatılır (298/92).

Engellilerin oy kullanması

MADDE 28-Görme engelliler, felçliler, elleri eksik olanlar veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli **olanlar o seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada** sandık çevresinde bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez (298/93-2).

Sandık kurulu başkan veya üyeleri, engelli seçmenlere yardım etmek amacıyla oy verme kabinine giremez, oy kullanma sırasında yardım edemez.

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlerin oy kullanmaları

MADDE 29- Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmaları konusunda başkaları tarafından sandık çevresinde yardım edilemez. Okuma - yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği takdirde sandık kurulu başkanı, sadece birleşik oy pusulaları üzerinde bulunan cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti ve ittifakların işaretlerinden hangisinin hangi aday veya partiye ait olduğunu ve tercih ettiği cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti ve ittifakların diğer bölüme taşırmamak suretiyle "TERCİH" veya "EVET" mührünü basması ve birleşik oy pusulalarını katlayıp sarı renkli zarfa koyarak ağzını yapıştırması gerektiğini anlatır.

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine kendisinden başka kimse giremez ve oy kullanma sırasında yardım edemez.

Sandık kurulu üyelerinin oy kullanması

MADDE 30- Temsilciliklerimizde veya ihtiyaç duyulması halinde diğer yerlerde kurulacak oy sandıklarında görevli sandık kurulu başkan ve üyeleri, yurt dışı seçmen kütüğünde kayıtlı olmak koşulu ile görevli oldukları sandıkta bu Genelge'nin 27. maddesinde öngörülen usul ve esaslara göre oy verirler.

Sayım ve döküm başlamadan önce yapılacak işler

MADDE 31- Oy verme işlemi bitince, sandık kurulu başkanı bunu yüksek sesle ilân eder ve oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Oy sandıkları yerel saat ile 21.00'dan önce açılmaz (298/96).

Zarf sayım ve dökümünün açık olması ve sayım düzeni

MADDE 32- Zarf sayım ve dökümü açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler.

Sandık kurulu; çalışmalarını düzenli yürütebilmek bakımından, sayım ve döküm masası etrafında boş kalması gereken kısmı bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında orada bulunanların bu işlemleri izlemelerine engel olmayacak (ip germek gibi) tedbirleri alabilir (298/95).

Masa üzerindeki eşyaların kaldırılması, oy verenlerin sayısının denetlenmesi ve tutanağa geçirilerek ilân

MADDE 33- Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır. Bundan sonra oy kullananları belirten imzalı sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplamı tespit edilerek; Örnek: 502 sayılı " Yurt Dışı Temsilciliklerde Sandık Kurullarınca Düzenlenecek Zarf Sayım Tutanağı"na geçirilir ve sonuçları yüksek sesle ilân edilir (298/96).

Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarflar

MADDE 34- Oy zarflarından ve birleşik oy pusulalarından;

a) Kullanılmayanlar sayılır ve oylarını veren seçmen sayısına eklenerek sandık kuruluna teslim edilmiş bulunan birleşik oy pusulası veya zarf miktarı toplamına uygun olup olmadığı tespit edilir.

b) Kullanılmayan birleşik oy pusulaları veya zarflar üzerlerine sayıları yazılarak ayrı ayrı bağlanıp mühürlenir.

c) Kullanılmayan zarf ve birleşik oy pusulası sayıları Örnek: 502 sayılı Yurt Dışı Temsilciliklerde Sandık Kurullarınca Düzenlenecek Zarf Sayım Tutanağına yazılır.

d) Sandık kurulu başkanı tarafından, ertesi gün kullanılmak ve Komisyona teslim edilmek üzere "TERCİH" veya "EVET" mühürleri mühür kesesine konulur.

e) Oy verme günü birden fazla belirlenen yerlerde sandık kurulları, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarfları tutanağa geçirdikten sonra kullanılmayan oy pusulaları, zarflar ve sandık kurulu mühürleri ile diğer oy kullanma araç ve gereçlerini komisyona Örnek: 503 sayılı Sandık Kurulunca Komisyona Teslim Edilecek Malzemeyi Gösterir Tutanakla teslim eder. Bu teslim sırasında kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve oy zarflarının adetleri tespit edilir.

f) Oy verme süresinin son günü kullanılmayarak artan zarflar ile oy pusulaları üzerlerine sayıları yazılarak ayrı ayrı bağlanıp mühürlenir ve torbanın alt kısmına konularak, bir boğum oluşturacak şekilde bağlanır. **Bir sonraki gün oy verme devam edecek ise artan zarflar ve oy pusulaları ile mühürler kesinlikle bu torbaya konulmaz.**

g) Bu işlemler bitirdikten sonra torbanın sandıktan çıkacak zarfların konulacağı kısmının boş olduğu hazır bulunanlara da gösterilmek suretiyle tespit ve ilân olunur. Bütün bu işlemler tutanağa geçirilir (298/97).

Sandığın açılması, zarfların sayımı ve oy kullanan seçmen sayısına uygunluğunun tespiti

MADDE 35- Yukarıdaki maddede yazılı işlemler tamamlandıktan sonra, oy sandığı oy verme yerinde bulunanların gözü önünde sandık kurulu başkanı tarafından açılarak sandıktan çıkan zarflar, sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, üçüncü sayım yapılarak sonucuna göre işlem yapılır ve kullanılan toplam zarf sayısı tespit edilir.

Oy sandığından çıkan zarf sayısı oy verenlerin sayısı ile karşılaştırılır. Bu zarfların sayısı oy veren seçmen sayısına eşit ise bu uygunluk tespit edilerek Örnek: 502 sayılı yurt dışı temsilciliklerde sandık kurullarınca düzenlenecek zarf sayım tutanağına geçirilir. Oy kullananların sayısı oy zarflarının sayısına eşit olmadığı takdirde bu husus nedeni de açıklanarak aynı tutanağa yazılır.

Oy sayım yetkisi İlçe Seçim Kuruluna ait olduğundan kesinlikle zarflar açılmaz ve oy sayımı yapılmaz.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandıklar, seçime ait zarf sayımı bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz (298/98).

Sandık kurulunca düzenlenen bu tutanağın aslı ile imzalı seçmen cetvelinin aslı ve tutanak defteri sandıktan çıkan zarflarla birlikte kurula ait torbaya konulur ve ağzı kapatılarak mühürlenir. Oy verme süresinin son günü ise, kurula ait torbanın boğumdan sonraki üst kısmına konulur ve ağzı kapatılarak mühürlenir.

Sandık kurulu başkanı ile ad çekmeyle belirlenen bir kurul üyesi tarafından, oy zarfları ve tutanakları içeren sandık numarası yazılı ağzı mühürlü oy torbası **Örnek: 503 sayılı "Sandık Kurulunca Komisyona Teslim Edilecek Malzemeyi Gösterir Tutanak** düzenlenerek en kısa sürede Komisyona teslim edilir.

Sandık kurullarınca, birden fazla oy verme günü tespit edilen temsilciliklerde, her oy verme günü sonunda yukarıda belirtilen usuller çerçevesinde sandıklar açılır ve zarfların sayımı ile torbalama işlemi yapılır. Komisyona teslim edilecek oy zarflarını ve tutanak örneklerini içeren torbaların üzerine sandık kurulu numarası da yazılır.

Oy verme süresi sonunda sandık kurulu, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarfları tutanağa geçirdikten sonra İlçe Seçim Kurulunca belirtilecek diğer araç ve gereçlerle birlikte Örnek: 503 sayılı tutanakla komisyona teslim eder. Bu teslim sırasında kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve oy zarflarının adetleri kesinlikle doğru tespit edilir.

Ertesi gün, komisyona teslim edilen birleşik oy pusulaları ve zarflar öncelikle kullanılır, bunlar bitmeden yeni paketler açılmaz.

Günlük oy verme süresi içinde oy sandığının dolması halinde, dolu sandık oy verme yerinde seçmenlerin görebileceği bir şekilde muhafaza edilir ve oy verme işlemlerine yeni seçim sandığının boş olduğu, orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit edilerek sandığın kapağını kapatmak ve kapağı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mührü ile mühürlemek suretiyle ikinci sandık ile devam edilir.

Oy verme süresinin son günü "TERCİH" veya "EVET" mühürleri ile sandık kurulu mührü, mühür kesesine konularak, kesenin ağzı kapatılır. Bu mühür kesesi Komisyona ayrıca teslim edilir.

Temsilciliklerde oyları saklamak ve İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli sandık kurullarının (Komisyonun) oluşumu ve görevleri

MADDE 36- Her temsilcilikte oyları saklamak ve ağzı mühürlü oy torbalarını Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenen yöntemlerle İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli olmak üzere; o yer misyon şefi veya en kıdemlisinin başkanlığında, o temsilcilikte görevli bir kamu görevlisi üye ve son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdikleri isimlerden oluşturulan komisyon, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak İlçe Seçim Kurulunca kurulur ve aynı usulle yedek üyeler seçilir. Siyasi parti üye bildirmez ise eksiklik kamu görevlileri arasından seçilecek üye ile doldurulur.

Oy verme günü bir günden fazla olan temsilciliklerde kurulacak olan Komisyonun siyasi partili asıl ve yedek üyelerinin birden fazla bildirilebilmeleri ve bunların dönüşümlü olarak görev yapabilmeleri mümkündür.

Zaruret halinde Dışişleri Bakanlığının teklifi üzerine Komisyonun kamu görevlisi üyesinde değişiklik yapılabilir.

Yüksek Seçim Kurulu ile İlçe Seçim Kurulu tarafından temsilciliklere gönderilecek her türlü seçim malzemesini, oy zarfını ve birleşik oy pusulalarını belirlenen takvim ve usul uyarınca teslim almak ve sandık kurullarına verilmek üzere temsilciliğin önceden belirlenen uygun bir yerinde muhafazasını sağlamak komisyon başkanının görevidir.

Bu komisyon;

a) Her oy verme gününün başında seçmenin başka yöntemle oy kullanıp kullanmadığını sorgulamak maksadıyla her bir sandık kurulu için elektrik ve internet bağlantısı mevcut bir bilgisayar kullanıma hazır bulundurmak,

b) Her oy verme gününün başında o gün kullanılacak oy torbalarını, birleşik oy pusulalarını, "TERCİH" veya "EVET" mühürleri ile sandık kurulu mührünün bulunduğu mühür kesesini ve kırtasiye malzemelerini Örnek: 501 sayılı "komisyonca yurtdışı sandık kurullarına teslim edilen malzemeyi gösteren tutanak" karşılığı sandık kurullarına teslim etmek,

c) Sandık kurullarına teslim edilen seçim malzemelerinde eksiklik bulunması durumunda bunları tamamlamak,

d) Sandık kurullarınca her oy verme günü sonunda getirilen sandık kurulu mührüyle mühürlü torbaları, kullanılmadan artan oy zarfları ile oy pusulalarını muhafaza edilmek üzere Örnek: 503 sayılı tutanak karşılığında teslim almak,

e) Sandık kurullarınca şikâyet üzerine verilen kararlara karşı yapılacak itirazları İlçe Seçim Kuruluna derhal ulaştırmak,

f) Oy verme süresinin bitiminde oy torbalarını Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen usul ve esaslarla İlçe Seçim Kuruluna **Örnek: 504 sayılı "Komisyon Tarafından Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna Kargo ile Gönderilen Torbalara İlişkin Tutanak"**la birlikte göndermek,

g) Örnek: 504 sayılı "Komisyon Tarafından Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna Kargo ile Gönderilen Torbalara İlişkin Tutanak"ın bir suretinin ilgili temsilcilikte saklanması sağlamak,

h) Oy verme süresinin bitiminde oy zarfları ve birleşik oy pusulalarından kullanılmayarak artanları İlçe Seçim Kuruluna göndermek görevlerini yürütür.

Torbaların korunması, tutanakların saklanması

MADDE 37- Komisyon başkanı, sandık kurulu başkanlarının getirecekleri oy torbalarını teslim almak üzere bir yetkili bulundurmak zorundadır.

Bu oy torbaları, temsilciliklerde komisyonun izni olmadan girilip çıkılmayan, kapısında en az üç farklı kilidi olan (asma kilit olabilir) ve anahtarlardan biri komisyon başkanı ve diğerleri ad çekme suretiyle belirlenecek siyasi partili üyelerde bulunan, güvenli bir yerde muhafaza edilir. Ad çekmede ismi çıkmayan siyasi partili üyenin talepte bulunması ve kilidin talepte bulunan siyasi parti üyesi tarafından temin edilmesi halinde kilit sayısı dörde çıkarılabilir. Bu yerlerin dış güvenliğinin sağlanması bakımından yerel makamlarla işbirliği yapılarak gerekli önlemler alınır.

Komisyon başkan ve üyeleri, oy verme günü oy verme süresi bitiminde, o güne ait oy torbalarının muhafaza edileceği yerde hazır bulunmak zorundadır.

Torbalarla birlikte teslim alınan tutanak örnekleri komisyon başkanı tarafından ayrı bir dosyaya konularak onun sorumluluğunda kilitli bir yerde muhafaza edilir.

Oy torbalarının İlçe Seçim Kuruluna gönderilmesi

MADDE 38- Temsilciliklerimizde oy kullanma süresince komisyona teslim edilen oy torbaları Örnek: 504 sayılı tutanak düzenlenerek Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen usul ve esaslarla İlçe Seçim Kuruluna gönderilir ve teslim edilir.

Sayım - dökümle görevli sandık kurullarının oluşturulması

MADDE 39- İlçe Seçim Kurulunca; yurt dışından ağzı mühürlü olarak gelen oy torbalarının genel esaslara uygun bir şekilde yurt içinde oy verme süresi bittikten sonra sayım ve dökümünü yaptırmak üzere 298 sayılı Kanun'un 22 ve 23. maddeleri uyarınca belirlenen bir başkan, bir kamu görevlisi üye ile son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdiği bir asıl ve bir yedek üyeden oluşturulan yeteri kadar sayım sandık kurulu kurulur.

İlçe Seçim Kurulunca oyların sayım ve dökümüne ilişkin usul ve esaslar

MADDE 40- Temsilciliklerde oy vermenin başlangıç tarihinden itibaren saklanarak oy verme süresi bittikten sonra İlçe Seçim Kuruluna ulaştırılan torbalardaki oyların sayım ve dökümü, İlçe Seçim Kurulunca oluşturulan sayım sandık kurullarınca 24 Haziran 2018 Pazar günü saat 17.00'den itibaren, cumhurbaşkanı seçiminin ikinci tura kalması halinde 8 Temmuz 2018 Pazar günü saat 17.00'den itibaren yapılır.

İlk önce temsilciliklerde kurulan oy sandıklarından gelen ve içinde kullanılmış oy zarfıyla tutanaklar bulunan mühürlü torbalar, oy kullanılan temsilciliklere göre ayrılır. Birden çok sandık varsa ayrıca sandık sırasına göre ayrıma tabi tutulur. Daha sonra her sandığa ait torbalar tarih sırasına ve bu tarih sırası dikkate alınarak kendi aralarında oy kullanma gününe göre A, B ve C harfleriyle tanımlanan sayım sandık kurulu sıra numaralarına göre dizilir.

Sayım sandık kurulu başkanı;

- a) Sayım ve döküm cetvellerini işlemek,
 - b) Oy zarflarını torbadan teker teker çıkarıp kendisine vermek,
 - c) Dökümü yapılmış oy pusulalarını torbaya geri atmak
- işlemleri için kurul üyeleri arasında iş bölümü yapar.

Zarfların açılması ve oyların dökümü için önceden hazırlanan masaya görevlilerden başka kimse yaklaştırılmaz. Sayım ve dökümü izlemek isteyenler, başkanın bu konuda alacağı güvenlik önlemlerine ve izleme düzenine uymak zorundadırlar.

Sayım sandık kurulu başkanı sayım ve döküm işine başlamadan önce cetvellerin boş ve yazısız olduğunu orada bulunanlara gösterir.

Geçerli ve geçersiz zarflar

MADDE 41- Sayım sandık kurulu tarafından mühürlü torbalar sıra numarasına göre açılır. Bütün zarflar sayıldıktan sonra zarflar geçerli olup olmaması yönünden aşağıdaki şekilde kontrol edilir.

- a) Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
 - b) "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı olmayan kâğıttan imal edilmiş olan,
 - c) Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,
 - d) Üzerinde İlçe Seçim Kurulu mührü bulunmayan,
 - e) Üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan,
 - f) Tamamı yırtılmış olan,
 - g) Üzerinde İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan
- zarflar geçersiz sayılır. (298/78-2, 298/98)

Ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulursa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır.

İtiraza uğrayan zarflar ile itiraza uğramadan geçersiz sayılan zarflar, sayım sandık kurulu başkanı tarafından bir kenara ayrılır. Sayım sandık kurulu, bütün zarfları kontrol ettikten sonra, itiraza uğrayan zarfları inceleyerek, geçerli veya geçersiz sayılması yönünde kararını verir. Bundan sonra o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz oy zarflarının toplam sayısı tutanak defterine işlenir.

Geçersiz zarflar paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Bu işlemler yapıldıktan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı ile oy kullanan seçmen sayısı karşılaştırılır.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise başkaca bir işlem yapılmaz.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanamıyorsa, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişigüzel çeker ve bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı Milletvekili seçiminde sandık sonuç tutanağına (Örnek:513), **Cumhurbaşkanı seçiminde Yurt Dışı Sandık Sonuç Tutanağı (Örnek: 507)**, Cumhurbaşkanı seçiminde oylamanın referandum şeklinde yapılması halinde (Örnek : 507/A) yazılır.

Geçerli ve geçersiz oylar

MADDE 42-

- a) Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- b) Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunmayan,
- c) Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan,
- d) Hiçbir yerine “TERCİH” veya “EVET” mührü basılmamış olan,
- e) Birden fazla cumhurbaşkanı adayına, aynı ittifak içinde yer almayan birden fazla siyasi partiye, birden fazla ittifaka ayrılan alanlara “TERCİH” veya “EVET” mührü basılmış olan,
- f) Birden fazla cumhurbaşkanı adayına, aynı ittifak içinde yer almayan birden fazla siyasi partiye, birden fazla ittifaka ayrılan alana taşmış “TERCİH” veya “EVET” mührü bulunan,
- g) Sandığın ait olduğu seçim çevresinden başka bir seçim çevresi için düzenlenmiş olan,
- h) Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,
- i) Üzerine “TERCİH” veya “EVET” mührü dışında veya “TERCİH” veya “EVET” mührü yerine herhangi bir özel işaret, herhangi bir isim, imza kaşesi, mühür veya parmak izi basılmış olan,
- j) Üzerinde yer alan cumhurbaşkanı adaylarına, siyasi partilere, ittifaklara ait bölümleri belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış, çizilmiş veya işaretlenmiş olan,
- k) Üzerinde yer alan matbu yazıların ve şekillerin dışında yazılar veya harfler veya sayılar yazılmış veya şekiller çizilmiş olan,

birleşik oy pusulaları geçerli değildir.

Ancak;

Aşağıdaki haller oy pusulalarını geçersiz kılmaz:

- a) Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması,
- b) Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması,
- c) Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılabilmesi,
- d) Birleşik oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle “TERCİH” veya “EVET” mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi,
- e) Bir cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti, ittifak alanına basılan “TERCİH” veya “EVET” mührünün alanları ayıran çizgili bölgeye taşmış olması,
- f) Başka bir cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti, ittifak alanına taşmamak kaydıyla, cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti, ittifak alanına birden çok “TERCİH” veya “EVET” mührü basılması,
- g) Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması.

Zarftan çıkan oy pusulalarında bir seçim türüne ait olanının geçersiz olması, diğerinin geçersiz sayılmasını gerektirmez.

MADDE 43- Zarfların açılması, oyların sayım ve dökümü ile sandık sonuç tutanaklarının düzenlenmesi

Oyların sayım ve dökümüne derhal başlanır, açık ve aralıksız yapılır. Yapılacak şikâyet ve itirazlar, işi durdurmaz.

Sayım sandık kurulu başkanı, sayım ve döküm işine başlamadan önce, sayım ve döküm cetvellerinin boş ve yazısız olduğunu hazır bulunanlara gösterir.

Sayım sandık kurulu başkanı, oy sayım ve dökümünün düzenini sağlamak bakımından;

- a) Bir üyeyi sandıktaki zarfları kendisine vermek,
- b) İki üyeyi okunan oy pusulalarını sayım ve döküm cetvellerine işlemek,
- c) Bir üyeyi okunan ve dökümü yapılan oy pusulalarını ve açılan zarfları masa üzerine düzenli biçimde yerleştirmek ve korumak üzere görevlendirir.

Sayım ve döküm cetvellerinde (Örnek: 512- Milletvekili, Örnek: 506- Cumhurbaşkanı, oylamanın referandum şeklinde yapılması halinde Örnek: 506/A), ilk önce birleşik oy pusulasındaki sıraya göre siyasi partilerin adları/cumhurbaşkanı adayları soldan sağa doğru sütunların yukarıdaki hanelere yazılır. **Bunlardan sonra, ittifakların birleşik oy pusulasındaki sıralarına göre ortak oyları için yeteri kadar sütun ayrılır ve bu sütunların üzerine ittifakların unvanları yazılır.**

Sayım sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye, oy zarfını sandıktan teker teker alarak başkana verir. **Aynı zarf içinde birden fazla oy kullanıldığından, zarfın içinden çıkan oy pusulaları okunmadan önce, seçim türüne göre ters çevrilerek tasnif edilip masanın üzerine konulur.**

Oy zarfı içinden eksik oy pusulası çıkmış ise eksik çıkan oyların hangi seçim türüne ait olduğu ve sayısı ile içinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı toplamı, zarfların açılması bittikten sonra tespit edilip sandık sonuç tutanağına işlenir.

Geçerli zarflar, görevli üye tarafından, masa üzerine düzenli biçimde yerleştirilir ve muhafaza edilir.

Önce Cumhurbaşkanlığı seçimine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

Başkan oy pusulasının ön yüzünü herkesin görebileceği ve işitebileceği şekilde okur.

Geçersiz sayılan veya geçerli olmasına rağmen hesaba katılmaması gereken oy pusulaları ile geçerli olup olmadığı veya hesaba katılıp katılmaması yönünden tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları, sayım ve döküm cetveline işlenmeksizin ayrılır ve sandık kurulu başkanı tarafından muhafaza altına alınır.

A) Cumhurbaşkanlığı seçimi için;

Birleşik oy pusulası üzerinde hangi cumhurbaşkanı adayına ait yere “TERCİH” veya “EVET” mührü basılmış ise, o cumhurbaşkanı adayının adı ve soyadı okunur.

Cumhurbaşkanı adayının aldığı ve herhangi bir itiraza uğramadan geçerli sayılan her oy, okunmasını müteakiben, görevli iki üye tarafından, aynı anda sayım ve döküm cetvelinde o cumhurbaşkanı adayına ayrılmış bulunan sütundaki rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle, ayrı ayrı işaretlenir. Bu işlemin usulüne uygun yapılarak yapılmadığı, sandık kurulu başkanı tarafından sürekli denetlenir.

Okunan geçerli oy pusulaları, görevli üye tarafından, masa üzerine düzenli biçimde yerleştirilir ve muhafaza edilir.

Bütün zarfların açılıp okunması bittikten sonra; itiraz edilmeksizin geçerli sayılan ve her iki sayım ve döküm cetveline işlenen oy sayıları, her cumhurbaşkanı adayı sütununda işaretlenmiş son rakamlar karşılaştırılarak, her cumhurbaşkanı adayının aldığı geçerli oy sayısının iki cetvelde de aynı olup olmadığı, başkan tarafından kontrol edilir. Oy sayıları aynı ise, her cumhurbaşkanı adayının aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, sandık kurulunca düzenlenecek “Cumhurbaşkanlığı Seçimi Yurt Dışı Sandık Sonuç Tutanağı”na (Örnek: 507-Cumhurbaşkanlığı, Cumhurbaşkanlığı, oylamasının referandum şeklinde yapılması halinde Örnek: 507/A) rakam ve yazıyla işlenir.

Cumhurbaşkanı adaylarının aldıkları ve kendi hanelerine işlenmiş geçerli oy sayılarını gösterir rakamların her iki sayım ve döküm cetvelinde de aynı olmaması halinde ikinci sayım yapılır. İkinci sayımda, geçerli tüm oy pusulaları yeniden, tek tek okunarak, boş ve yazısız ayrı iki sayım ve döküm cetveline (Örnek: 506- Cumhurbaşkanlığı, Cumhurbaşkanlığı oylamasının referandum şeklinde yapılması halinde Örnek: 506/A) işlenir. Bu cetvellere işlenen oy sayıları aynı ise, her cumhurbaşkanı adayının aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, sayım sandık kurulunca düzenlenecek sandık sonuç tutanağına (Örnek: 507-Cumhurbaşkanlığı, Cumhurbaşkanlığı, oylamasının referandum şeklinde yapılması halinde Örnek: 507/A) rakam ve yazıyla işlenir.

B) Milletvekili seçimi için;

İttifak alanı; İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dâhil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamını ifade eder.

İttifak alanı içerisinde, “EVET” mührünün;

a) Bir siyasi partiye ayrılan alana,

b) Hem bir siyasi partiye ayrılan alana hem de ittifak unvanı bölümüne,

c) İttifak unvanı bölümüne taşacak şekilde, bir siyasi partiye ayrılan alana,

basılması halinde, bu oy pusulaları geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde o siyasi partinin cetveldeki sütununa işaretlenir.

Bu haller dışında, yalnız ittifak alanı içerisinde “EVET” mührünün basıldığı her durumda, bu oy pusulaları da geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde ittifakın ortak oyları sütununa rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle, ayrı ayrı işaretlenir.

Birleşik oy pusulası üzerinde hangi siyasi partiye veya ittifaka ait yere “TERCİH” veya “EVET” mührü basılmış ise, o siyasi partinin veya ittifakın adı okunur.

Siyasi partilerin ve ittifakların aldığı ve herhangi bir itiraza uğramadan geçerli sayılan her oy, okunmasını müteakiben, görevli iki üye tarafından, aynı anda Örnek 512 sayılı sayım ve döküm cetvelinde o siyasi partiye veya ittifak alanına ayrılmış bulunan sütundaki rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle, ayrı ayrı işaretlenir. Bu işlemin usulüne uygun yapıp yapılmadığı, sandık kurulu başkanı tarafından sürekli denetlenir.

Okunan geçerli oy pusulaları, görevli üye tarafından, masa üzerine düzenli biçimde yerleştirilir ve muhafaza edilir.

Bütün zarfların açılıp okunması bittikten sonra; itiraz edilmeksizin geçerli sayılan ve her iki sayım ve döküm cetveline işlenen oy sayıları, her siyasi parti ve ittifakın ortak oyları sütununda işaretlenmiş son rakamlar karşılaştırılarak, her siyasi parti ve ittifakın ortak aldığı geçerli oy sayısının iki cetvelde de aynı olup olmadığı, başkan tarafından kontrol edilir. Oy sayıları aynı ise, her siyasi parti ve ittifakın ortak aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, sandık kurulunca düzenlenecek sandık sonuç tutanağına (Örnek: 513-Milletvekili) rakam ve yazıyla işlenir.

Siyasi partilerin ve ittifakların ortak aldıkları ve kendi hanelerine işlenmiş geçerli oy sayılarını gösterir rakamların her iki sayım ve döküm cetvelinde de aynı olmaması halinde ikinci sayım yapılır. İkinci sayımda, geçerli tüm oy pusulaları yeniden, tek tek okunarak, boş ve yazısız ayrı iki sayım ve döküm cetveline (Örnek: 512- Milletvekili) işlenir. Bu cetvellerdeki oy sayıları aynı ise, her siyasi parti ve ittifakın ortak aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, sandık kurulunca düzenlenecek sandık sonuç tutanağına (Örnek: 513-Milletvekili) rakam ve yazıyla işlenir.

İkinci sayımda kullanılan sayım ve döküm cetvelinde yer alan oy sayıları da aynı çıkmazsa, yukarıda belirtilen usule göre üçüncü sayım yapılır ve kurulun varsa siyasi partili olmayan, yoksa başkan tarafından belirlenecek üyesi tarafından tek sayım ve döküm cetveline işlenmek suretiyle, sonucuna göre işlem yapılır. Birden fazla sayım yapılan hallerde, bu sayımlarda kullanılan sayım ve döküm cetvellerinin üzerine, hangi sayıma ait olduğu büyük harflerle yazılır ve tüm cetveller muhafaza edilir.

Açılan sandığa ait son oy pusulası okunduktan sonra, sandık başkanı tarafından o sandığa ait açılmayan geçerli zarf olup olmadığı kontrol edilir ve açılan zarfların sayısı ile sandıktan çıkan ve tutanağına işlenmiş olan geçerli zarf sayısı karşılaştırılır ve sonuç, tutanak defterine işlenir.

Geçerli oyların sayım ve döküm cetvellerine işlenmesinden sonra, hesaba katılıp katılmaması veya geçerli sayılıp sayılmaması yönünden tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları, sayım sandık kurulunca ayrı ayrı değerlendirilerek karara bağlanır ve bu karar, tutanak defterine yazıldıktan sonra mühürlenip imzalanır.

Sayım sandık kurulu kararı ile geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulaları, sayım ve döküm cetvelinde ait olduğu cumhurbaşkanı adayları, siyasi parti veya ittifakın ortak oyu için ayrılmış bulunan sütuna işlenir. Bu şekilde geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulalarının toplam sayısı, sandık sonuç tutanağında (Örnek: 513-Milletvekili, Örnek: 507-Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı oylamasının referandum şeklinde yapılması halinde Örnek: 507/A) ilgili yere işlenir.

Kararla geçerli sayılan oy pusulaları ayrı ayrı paket yapılarak bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır.

Geçerli sayılmayan veya hesaba katılmayan oy pusulaları, ayrı ayrı paket yapılarak bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır. Bu oy pusulaları yakılamaz, yırtılamaz ve yok edilemez. Bunların sayısı, özel tutanakta ilgili yere işlenir.

Yukarıda belirtilen işlemler tamamlandıktan sonra, sayım ve döküm cetvellerinde cumhurbaşkanı adaylarının, siyasi partilerin ve ittifakların ortak aldığı oyların toplam sayısı, kendi sütununun altına rakam ve yazıyla işlenir.

Sayım ve döküm cetvellerinde, cumhurbaşkanı adaylarının, siyasi partilerin ve ittifakların ortak aldığı oylar, orada bulunanlara, başkan tarafından yüksek sesle ilân edilir. Sayım ve döküm cetvelinin bir örneği zarf içinde Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna teslim edilir.

Bu ilândan sonra, bu bilgilerin doğruluğu, sandık başkanı tarafından sayım ve döküm cetveli sonuçları ile karşılaştırıldıktan sonra, sandık sonuç tutanağı (Örnek: 513-Milletvekili, Örnek: 507-Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı oylamasının referandum şeklinde yapılması halinde Örnek: 507/A), başkan ve üyeler tarafından imzalanıp, mühürlenir.

Bütün bu işlemler, tutanak defterine geçirilerek, sayım sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanıp, mühürlenir.

Sandık sonuç tutanağı (Örnek: 513-Milletvekili, Örnek: 507-Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı oylamasının referandum şeklinde yapılması halinde Örnek: 507/A) yukarıda belirtilen işlemler tamamlanmadan imzalanamaz.

Cumhurbaşkanı adayları ile yetkilendirdiği temsilcileri, siyasi parti müşahitleri, sayım masası başında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak cumhurbaşkanı adayları ile yetkilendirdiği temsilcileri ve siyasi parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş siyasi parti müşahidi ile birlikte her bir cumhurbaşkanı adayının yetkilendirdiği temsilciler her biri ayrı aday veya siyasi partiden olmak üzere tespit edilir. Müşahitler ve temsilciler için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır(298/100).

Sayım sandık kurulunca düzenlenen tutanak, torbalardaki oyların sayım ve dökümü sırasında ilçe seçim kurulunca düzenlenen tutanaklar, kurullarca imza edilen sayım ve döküm cetvelleri, sandık seçmen listesi, geçerli sayılan oy pusulaları, geçersiz sayılan oy pusulaları ve itiraz sonucu geçerli sayılan oy pusulaları ile beraber hesaba katılmayan zarflar ayrı ayrı paketler halinde mühürlenip torbaya konulur ve torbanın ağzı kapatılarak mühürlenir. Bu torbalar İlçe Seçim Kuruluna yasal süresince saklanmak üzere teslim edilir (298/100).

SEÇSİS'ten elektronik ortamda alınan sandık sonuç tutanaklarında, her sandık için farklı sandık numarası ve karekod bulunduğundan, söz konusu tutanakların Milletvekili seçiminde sandık sonuç tutanağına (Örnek:513), **Cumhurbaşkanı seçimde Yurtdışı sandık sonuç tutanağına;** (Örnek :507), Cumhurbaşkanlığı oylamanın referandum şeklinde yapılması halinde (Örnek: 507/A) bilgisayardan sadece A4 (210x297 mm) formatında beyaz kâğıda çıktısı alınır. Bu sebeple fotokopi ile çoğaltılmış tutanaklar kullanılamaz. Tutanaklar ilçe seçim kurulunca tarayıcıdan geçirileceğinden buruşturulmaması, katlanmaması, karekodun üzerinin herhangi bir şekilde çizilmemesi, ıslatılmaması vb. hususlara dikkat edilmesi gerekir. Bu nedenle sandık sonuç tutanakları imzalanıp, mühürlendikten sonra ilçe seçim kuruluna teslim edilinceye kadar katlanmadan sığabileceği poşet dosya içerisinde muhafaza edilmelidir.

Siyasi parti müşahitlerinin oy sayım ve dökümünde bulunmaları

MADDE 44- Cumhurbaşkanı adayları, yetkilendirdikleri temsilcileri ile siyasi parti müşahitleri, sayım masası başında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak Cumhurbaşkanı adayları, yetkilendirdikleri temsilcileri ve siyasi parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş siyasi parti müşahidi ile birlikte her bir Cumhurbaşkanı adayının yetkilendirdiği temsilciler her biri ayrı aday veya siyasi partiden olmak üzere tespit edilir. Müşahitler ve temsilciler için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır (298/100).

Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunca sandık sonuç tutanaklarının birleştirilmesi ve denetlenmesi

MADDE 45- Sandık kurullarından gelen sonuçların SEÇSİS'te **YRTDS-010 “Sandık Sonuçları Girişi”** ekranı kullanılarak girişi yapılır.

Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu tarafından, sandık kurullarından gelen Örnek: 507 sayılı ve Örnek: 513 sayılı tutanaklarda yer alan bilgiler SEÇSİS uygulamaları, seçim işlemleri-sandık sonuç girişi (YRTDS-010) ekranına girildikten sonra karekodlu ve imzalı sandık sonuç tutanakları ile sayım ve döküm cetvelleri, İlçe Seçim Kurulunda bulunan tarayıcılar ile SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır. Bu işlem tutanaklar geldikçe bekletilmeksizin yapılır.

Tüm sandıklara ait sonuç girişleri yapıldıktan sonra Örnek: 508 sayılı "Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" ile Örnek: 514 sayılı "Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" alınır.

Örnek: 508 sayılı "Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" ile Örnek: 514 sayılı "Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır.

Örnek: 508 sayılı "Cumhurbaşkanı Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" ile Örnek: 514 sayılı "Milletvekili Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" imzalanmadan önce, birleştirilmesi yapılan sandık sonuç tutanaklarındaki bilgilerin tamamını gösterir bir döküm cetveli, İlçe Seçim Kurulunun siyasi partili üyelerine de birer nüsha çoğaltılarak verildikten sonra, o tutanakta birleştirilmesi yapılan sandık sonuç tutanaklarında, cumhurbaşkanı, siyasi parti ve ittifakların aldıkları oy sayıları, İlçe Seçim Kurulunda, başkanın görevlendireceği memur üyelerden biri tarafından, birleştirme tutanağındaki sıraya göre, yüksek sesle okunmak suretiyle Örnek: 508, Cumhurbaşkanı Temsilcilik Birleştirme Tutanağına Örnek: 514 Milletvekili Temsilcilik Birleştirme Tutanağına işlenen oy sayılarında yanlışlık olup olmadığı denetlenir. **Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunda yeterli imkân olması halinde denetim işlemi, hazır bulunanların izleyebileceği şekilde görüntülü olarak cihazlarla yayınlanabilir.**

Başkan, denetim sırasında tespit edilen hataları denetim tutanağına Cumhurbaşkanı seçimi (Örnek: 90/A) ile Milletvekili genel seçiminde (Örnek: 90/A) ayrı, ayrı geçirmek üzere, kurulun diğer memur üyesini görevlendirir. Denetim tutanağında, İlçe Seçim Kurulunun adı, denetlenen seçim türü ve çevresi ile denetim işlemi sırasında hatalı bilgi girişi yapıldığı tespit edilen sandıkların numarasını yazmaya elverişli bir cetvel yer alır. Denetleme sırasında, ilçe birleştirme tutanağına hatalı olarak işlenmiş sandık kurulu sonuç tutanakları bir kenara ayrılır. Denetim işlemi sonucunda, düzenlenen tutanak başkan ve üyelerce imzalanır. Denetim işlemi tamamlandıktan sonra, hata tespit edilmişse, ayrılan sandık sonuç tutanaklarına göre gerekli düzeltmeler yapılarak hazırlanan Örnek: 508 sayılı "Cumhurbaşkanı Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" ile Örnek: 514 sayılı "Milletvekili Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" , kurul başkanı ve üyelerince imzalanır ve sonuçlar hazır bulunanlara sözlü olarak ilân edilir.

Hatalı bilgi girişi nedeniyle düzenlenen (Örnek:90/A) tutanağın imzalanmasından sonra SEÇSİS'te (YRTDS-010_1) "Sandık Sonuçları Günleme" ekranından denetim tutanağı (Örnek: 90/A) değişikliği veya ilçe seçim kurulu kararına göre ilgili sandıklar için sonuç bilgi değişikliği yapılır. İlgili sandıklar için SCNR_001 ekranında sandık sonuç tutanağındaki karekodun yanında bulunan karekod numaralarının elle girişi sağlandıktan sonra denetim tutanağı (Örnek: 90/A) ile varsa ilçe seçim kurulu kararının taraması gerçekleştirilir. Bu işlemlerden sonra Örnek: 508 sayılı "Cumhurbaşkanı Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" ile Örnek: 514 sayılı "Milletvekili Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" yeniden düzenlendikten ve imzalandıktan sonra tekrar taranır.

Örnek: 508 sayılı "Cumhurbaşkanı Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" ile Örnek: 514 sayılı "Milletvekili Temsilcilik Birleştirme Tutanağı"ndaki bilgilere göre hazırlanacak tutanak özetinin Örnek:508/1 sayılı Cumhurbaşkanı Yurt Dışı Temsilcilik Birleştirme Tutanak Özeti" ile Örnek: 514/1 sayılı "Milletvekili Yurt Dışı Temsilcilik Birleştirme Tutanak Özeti" nin onaylı bir sureti, İlçe Seçim Kurulunda herkesin inceleyebileceği uygun bir yere bir hafta süreyle asılmak suretiyle ilân edilir.

Aynı yabancı ülke içinde birden fazla temsilcilikte oy kullanılmış ise Örnek:509 " Cumhurbaşkanı Ülke (Temsilcilikler) Birleştirme Tutanağı" ile Örnek: 515 sayılı "Milletvekili Ülke (Temsilcilikler) Birleştirme Tutanağı" alınır, imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır.

Bundan sonra Örnek:510 sayılı "Cumhurbaşkanı Ülkeler Birleştirme Tutanağı" ve **Örnek: 516 sayılı "Milletvekili Ülkeler Birleştirme Tutanağı"** ile geçici gümrük kapısı seçim kurullarından gelen sonuçların birleştirmesini de yapmak suretiyle bu iki birleştirme tutanağı, imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır ve birleştirilmek üzere İlçe Seçim Kurulu Başkanı ve en az iki üye tarafından en kısa sürede Ankara İl Seçim Kuruluna götürülür ve teslim edilir (298/94/C).

Bu tutanaklar başkan ve üyeler tarafından imza edilerek birer örneği kurulun siyasi partili üyeleri ile siyasi partilerin müşahitlerine imza karşılığında verilir. Bir örneği de İlçe Seçim Kurulunun çalıştığı binanın kapısına bir hafta süre ile asılır.

Yurt dışı sandıklardan ve gümrük kapılarından gelen sonuçlar Ankara İl Seçim Kurulunca Örnek:511 sayılı "Cumhurbaşkanı Seçimi Yurt Dışı Sandıklarından ve Gümrük Kapılarından Gelen Oyların Birleştirme Tutanağı", Örnek: 517 sayılı "Milletvekili Seçimi Yurt Dışı ve Gümrük Kapıları Birleştirme Tutanağı" nda birleştirilir, imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır ve bu tutanak en seri vasıtayla Yüksek Seçim Kuruluna gönderilir.

Şikâyet, itiraz ve diğer hükümler

MADDE 46- Sandık kurulu başkanlarının veya bu kurulların yaptıkları işlemlere veya aldıkları tedbirlere ve bunlara benzer sair işlemlerine karşı yapılacak şikâyet ve itirazlar ile bu Genelge'de hüküm bulunmayan hallerde "Cumhurbaşkanı ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde Sandık Kurullarının Oluşumu, Görev ve Yetkilerini Gösterir 135 sayılı Genelge'nin" ilgili hükümleri uygulanır

Dayanak

MADDE 47- Bu Genelge, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, 6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu ile 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu hükümlerine dayanılarak Yüksek Seçim Kurulunun 08/05/2018 tarih ve 2018/399 sayılı kararı ile "**202 sayılı Genelge**" olarak kabul edilmiştir.